

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

DOI: 10.34015/2523-4552.2025.2.06
УДК 349:2

*Буглак-Куцевол О. Г.,
аспірантка Науково-дослідного
інституту публічного права*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НОТАРІУСІВ

У статті здійснено розгляд правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів у зарубіжних країнах. Наголошено на тому, що саме такий досвід є одним із перспективних напрямків удосконалення соціального захисту нотаріусів в національному законодавстві, оскільки передбачає поглиблене вивчення сутності та видів соціальних гарантій передбачених для нотаріусів у високорозвинених зарубіжних країнах. Вченим досліджується принцип квотування у сфері нотаріату, суть якого зводиться до створення умов для вчинення нормального нотаріального процесу та забезпечення неможливості перенавантаження нотаріуса. Зроблено висновок, що оплата праці нотаріусів у зарубіжних країнах складається з декількох складових, а гонорар за виконання нотаріальних дій розраховується за фіксованою шкалою, встановленим урядом чи іншим уповноваженим на це органом. Передбачено страхування професійної діяльності нотаріуса, яка включає в себе два основні компоненти: 1) власне відповідальності нотаріуса, який вчинив помилку чи недбальство; 2) колективна відповідальність представників нотаріату, яка настає у випадку неможливості нотаріуса покрити майнові наслідки своїх помилок. В ряді зарубіжних країн передбачено існування різноманітних видів додаткової допомоги нотаріусів, що носить систематичний характер. Особливого значення у зарубіжних країнах приділено соціальним гарантіям у сфері освіти та професійного навчання, надання методичної допомоги нотаріусам, їх професійному зростанню, розвитку професійного та наукового співробітництва з нотаріусами асоціацій інших країн тощо. Характерним є й надання допомоги з боку держави щодо створення належних умов для розвитку самостійності організаційної діяльності нотаріуса. Цікавим є й досвід запровадження спрощеної процедури допуску нотаріуса до нотаріату у випадку наявності в нотаріуса академічного ступеня доктора наук або тожогого з ним наукового ступеня за спеціальністю «Цивільне, міжнародне та приватне право» або «Цивільне процесуальне право», або ж особа складала кваліфікаційний іспит на суддю.

Ключові слова: нотаріус, соціальні гарантії, соціальний захист, правове регулювання, удосконалення, зарубіжний досвід.

Постановка проблеми. Удосконалення законодавства у сфері реалізації соціальних гарантій нотаріусами здійснюється різними шляхами: визначення проблемних питань, пошук ефективних шляхів удосконалення правових норм на основі поглибленого аналізу недоліків нормативно-правового регулювання, пошук шляхів додаткового фінансування соціальних гарантій нотаріусів, підвищення рівня їх соціального захисту тощо. Проте, все ж найбільш перспективним напрямком удосконалення як законодавства у сфері соціального захисту нотаріусів, так і розроблення ефективних та дієвих механізмів правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів, на нашу думку, є запозичення певного позитивного досвіду у країнах із високим рівнем як соціального розвитку в цілому, так і дотримання соціальних гарантій нотаріусів загалом.

Актуальність дослідження зарубіжного досвіду правового регулювання соціальних гарантій нотаріусів обумовлена тим, що у більшості країн питання пов'язані з нотаріатом, здійсненням нотаріальної діяльності та визначення правового статусу нотаріуса врегульовано спеціально прийнятим законом. Так, наприклад, в Естонії прийнято Закон «Про нотаріат» від 21.12.2000 року № 948, в Словачії – Закон «Про нотаріусів та нотаріальну діяльність», в Грузії – Закон «Про нотаріат» від 04.04.2009 року № 2283 тощо. Проте, є й країни, у яких відсутнє єдине законодавство у сфері нотаріату. До таких країн віднесено США та Велику Британію. Саме завдяки дослідженню досвіду тих зарубіжних країн, де правове регулювання соціальних гарантій нотаріусів закріплено на

рівні закону, можна в цілому окреслити й перспективні напрямки державної політики у сфері правового регулювання соціального захисту нотаріусів на національному рівні та визначити шляхи подальшого удосконалення суспільних відносин у вказаній сфері. Крім того, вивчення зарубіжного досвіду окреслить більш повну картину щодо видів соціальних гарантій, які передбачені для нотаріусів та перспектив їх застосування до державних та приватних нотаріусів в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом, питання соціального захисту нотаріусів у своїх наукових працях частково розглядали такі вчені як: В. М. Андріїв, В. А. Багрій, С. Я. Вавженчук, С. В. Венедіктов, Ю. М. Гришина, В. І. Журавель, Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. С. Лукаш, О. В. Москаленко, С. М. Черноус, В. І. Щербина, О. М. Ярошенко тощо. Проте, досить стислими були наукові пошуки вчених щодо аналізу та вивчення саме зарубіжного досвіду соціального захисту нотаріусів та їх соціальних гарантій. Більш поглиблене вивчення сутності та видів соціальних гарантій передбачених для нотаріусів у зарубіжних країнах є перспективним напрямком удосконалення соціального захисту нотаріусів в цілому.

Наразі, Україною взято, на нашу думку, правильний курс щодо закріплення правових основ діяльності нотаріуса та нотаріату саме на рівні закону. Проте, єдиним на що варто орієнтуватися – поглиблення соціальних гарантій у вказаній сфері, їх розширення та, відповідно, подальше правове закріплення. А тому, розуміючи необхідність оновлення соціальних гарантій нотаріусів в

Україні, вивчення досвіду високорозвинених зарубіжних країн є не тільки актуальним, а й необхідним.

Постановка завдання. Метою статті є визначення соціальних гарантій нотаріусів, які закріплені в законодавстві зарубіжних країн, вивчення можливостей їх адаптації по відношенню до українських нотаріусів. Для досягнення поставленої мети у статті здійснюється розгляд принципу квотування у сфері нотаріату, оплати праці нотаріусів, існування різноманітних видів додаткової допомоги нотаріусів, що носять систематичний характер, розглядаються соціальні гарантії у сфері освіти, професійного навчання та надання методичної допомоги нотаріусам тощо.

Виклад основного матеріалу. Як ми вже говорили український нотаріат є яскравим прикладом саме латинського типу нотаріату. А тому принципами нотаріату за латинським напрямком є принцип самофінансування, суть якого зводиться до самостійного забезпечення своєї діяльності, в тому числі й здійснення забезпечення необхідною технікою, приладдям, канцтоварами тощо. Але чи є певна соціальна підтримка нотаріусів такого типу нотаріату у зарубіжних країнах, і яка саме? Саме на ці питання ми пропонуємо надати відповідь, аналізуючи досвід зарубіжних країн.

Одним із перших, на що, на нашу думку, варто звернути увагу є поширення у зарубіжних країнах принципу квотування у сфері нотаріату. Квотування означає чітке визначення граничної кількості населення на одного нотаріуса. Досліджуючи таке квотування можемо навести наступні норми та дані. У Нідерлан-

дах, Бельгії, Франції, Швейцарії гранична чисельність населення на одного нотаріуса становить (5-7,5 тис. осіб; в Італії, Іспанії, Австрії, Польщі – 12-17 тис. осіб; в Португалії та Угорщині – 28-32 тис. осіб; а у Великій Британії – 65 тис. осіб [1]. Це є досить важливою соціальною гарантією нотаріуса, оскільки встановлення квот забезпечує відповідний рівень його завантаженості, а відсутність таких квот – можливість перенавантаження на одного нотаріуса, що, беззаперечно, може негативно вплинути на своєчасність, швидкість та оперативність вчинення нотаріальних дій, його завантаженість на роботі, а в подальшому й вплинути на психоемоційний стан та стан здоров'я нотаріуса. Квотування вирішує значну кількість проблем із навантаженням на одного нотаріуса та в підсумку сприяє збереженню здоров'я та працездатності нотаріуса в майбутньому.

Наступною соціальною гарантією нотаріусів варто розглянути оплату праці нотаріуса у зарубіжних країнах. В Італії оплата послуг нотаріуса складається з двох частин: 1) державне мито; збори, реєстраційні податки; 2) гонорар за виконання нотаріальних дій, який розраховується за фіксованою шкалою, встановленою урядом. Також показовою, на нашу думку, є модель законодавчої регламентації питань оплати праці нотаріусів у Грузії. Регулювання питання розміру плати, строків і порядку стягнення плати за нотаріальні, а також інші додаткові послуги, що надаються нотаріусами, забезпечується не Міністерством юстиції, а вищим органом виконавчої влади – Урядом Грузії шляхом видання відповідної постанови. Таким

чином, як говорить Н. А. Савицька, підкреслюється вагомість та значення нотаріальної інституції на загальнодержавному рівні, а також відбувається виважене встановлення тарифів з урахуванням основних показників у різних сферах держави [2, с. 174].

В той же час, варто відзначити, що у всіх країнах, що належать до системи латинського нотаріату, передбачено існування нотаріального тарифу, що є збором обов'язкового характеру, що сплачується в порядку і розмірі, встановленому законом, за здійснення нотаріусом юридично значущих дій на користь зацікавлених осіб. Є справи виключної компетенції нотаріуса (тобто для яких встановлене обов'язкове нотаріальне посвідчення), де розмір нотаріального тарифу встановлюється тільки на підставі закону (застосовується принцип єдиного тарифоутворення) та є справи ексклюзивного предмета відання, де застосовується принцип вільного тарифоутворення (розмір та підстави сплати тарифу визначається за домовленістю між зацікавленими сторонами і нотаріусом). І за німецькою, і за французькою моделями суми нотаріального тарифу надходять до розпорядження нотаріуса і виступають матеріальною гарантією реалізації в його діяльності принципів незалежності, безсторонності, майнової відповідальності, самофінансування [3]. У Туреччині розмір нотаріальних тарифів регламентується Міністерством юстиції за погодженням із Спілкою нотаріату Туреччини. Такий нотаріальний тариф змінюється щорічно. Розмір заробітної плати нотаріуса розраховується як сума одержаних доходів за мінусом сплачених податків, розмір

податків варіюється залежно від суми доходу від 12 до 35%. Нотаріус у Туреччині зобов'язаний утримувати податок на прибуток при посвідченні угод із майном, оформленні спадщини.

В Австралії взагалі встановлено погодинну оплату будь-яких нотаріальних дій, а на територіях Нового Південного Уельсу та Вікторії прийнято рекомендаційні шкали тарифів, але нотаріуси формально не пов'язані цими шкалами, можуть стягувати плату вище або нижче за рекомендовану шкалу. В Бельгії тарифи за нотаріальні дії варіюються в залежності від типу акту, суми угоди, а законодавчо визначено єдиний тариф за кожну дію. В Угорщині взагалі у питаннях оплати праці нотаріуса передбачено, що за посвідчення угод, предмет яких не підлягає оцінці, застосовується фіксований тариф, який розраховується виходячи із витраченого нотаріусом часу. У разі, якщо нотаріусу доводиться працювати з документами іноземною мовою або в неробочий час, а також у вихідні та святкові дні - стягується подвійний тариф. Цікавий підхід щодо оплати праці нотаріуса має місце в Ірландії. Розмір нотаріального тарифу нотаріус визначає сам, включаючи до нього, так звану, професійну плату: витрачений нотаріусом фактичний час роботи, його кваліфікацію, відповідальність та інші професійні послуги.

У більшості зарубіжних країн діяльність нотаріуса обмежена певним чітко визначеним округом, в якому нотаріус має здійснювати свої повноваження. З одного боку, це може розглядатися як порушення права особи на вільну працю та можливість реалізовувати свої трудові функції на

будь-якій території. Проте, з іншого боку – така вимога є досить доречною під час охорони нотаріальної таємниці, адже унеможлиблює доступ інших осіб до відомостей, які не стосуються здійснення їх безпосередньої діяльності [4, с. 158-159].

Для нотаріусів зарубіжних країн також передбачено таку гарантію як гарантія страхування своєї відповідальності. В Італії страхуванням професійної відповідальності нотаріусів займаються Національна рада нотаріусів Італії та Гарантійний фонд. В Італії передбачено, що нотаріус несе особисту відповідальність за вчинені ним помилки. Якщо нотаріус не виконує своїх професійних обов'язків, він несе різні види відповідальності: у випадку завдання шкоди через неправильне виконання своїх професійних обов'язків – цивільну відповідальність; у випадку вчинення злочину - кримінальну; у разі порушення етичних стандартів нотаріату передбачено дисциплінарну відповідальність. У випадку порушення етичних норм та стандартів та накладення дисциплінарного стягнення нотаріус має сплатити грошовий штраф або буде усунений від виконання професійних обов'язків на певний період.

Цікавим щодо розуміння гарантії страхування відповідальності нотаріуса є досвід Франції. Так, у Франції, до нотаріуса додається зобов'язання професіонала укласти професійний договір страхування від цивільної відповідальності. Як і в будь-якій ліберальній професії, що відноситься до сектора, що регламентується, нотаріус страхується від наслідків помилок, які можуть бути скоєні ним або його персоналом. Такі ризики є предметом покриття, колек-

тивно організованого професійними інстанціями нотаріату Поруч із цим традиційним страхуванням, французький нотаріат організував колективну гарантію, що покриває майнові наслідки помилок та навмисної недбалості, які не можуть бути відшкодовані за рахунок класичних технік страхування. Йдеться про єдину у своєму роді гарантію всередині юридичних професій [5, с. 21]. Таким чином, сфера професійної відповідальності нотаріуса у Франції складається з двох основних частин: 1) власне відповідальності нотаріуса, який вчинив помилку чи недбальство; 2) колективна відповідальність представників нотаріату, яка настає у випадку неможливості нотаріуса покрити майнові наслідки своїх помилок. Це так званий гарантійний фонд відшкодування шкоди, завданої в результаті діяльності нотаріусів. На нашу думку, такий підхід до страхування професійної відповідальності значно підвищує рівень соціального захисту кожного окремого нотаріуса, оскільки у випадку неможливості здійснити відшкодування шкоди ним самотійно, юридична спільнота, фактично, бере на себе безоплатну субсидіарну відповідальність за порушення одного нотаріуса.

У Грузії також запроваджено обов'язкове страхування та визначено істотні умови обов'язкового професійного страхування нотаріусів та мінімальний об'єм страхової суми, розмір якої складає 100 тисяч ларі в рік. Окрім того, нотаріус в Грузії має право отримати і зберігати на депозитному рахунку гроші, цінні папери та інші цінності, вартість яких більша ніж 1 мільйон ларі, якщо мінімальний розмір суми обов'язкового професійного страхування нотаріуса

визначений в розмірі не менш 200 тисяч ларі в рік, у разі 300 тисяч ларі в рік – нотаріус має право отримати на депозит 2 мільйони ларі. Для кожного страхового ліміту визначена різна сума страхової премії, яка обирається нотаріусом [6]. За литовським законом нотаріальні дії здійснює лише той, хто має обов'язкове страхування професійно-громадської відповідальності нотаріуса. До 2003 року кожен нотаріус страхував свою відповідальність індивідуально, а з цього року вони страхуються за принципом колективного страхування: Закон «Про нотаріат» зобов'язує органи нотаріального самоуправління - Нотаріальну палату Литви – страхувати нотаріусів.

А. Г. Гуледза слушно зазначає, що нотаріуси є вільними в організації своєї діяльності: вони самостійно облаштовують власне робоче місце, наймають працівників та оплачують їх роботу тощо. Водночас, на думку автора, така самостійність обмежується суворими рамками державного контролю, здійснення якого покладається на органи юстиції та нотаріальні палати, які контролюють розміщення нотаріальних офісів, їх кількість, місцезнаходження, порядок утворення, ліквідації й реорганізації [7, с. 163]. Про самостійність організації своєї нотаріальної діяльності зазначено й в практиці роботи нотаріату зарубіжних країн. Так, у Франції для здійснення професії нотаріусу необхідно придбати або свою контору, у випадку індивідуальної роботи, або акції, у випадку роботи у складі професійного об'єднання. В обох випадках нотаріус бере на себе економічний ризик, пов'язаний з експлуатацією, він відповідає за засоби виробництва своєї

контори і за збалансованість рахунків господарської діяльності [8, с. 5]. В той же час, суттєвою є підтримка нотаріусів саме у питанні отримання допомоги щодо оформлення приміщень, необхідних для нотаріуса. Одним із яскравих прикладів є отримання допомоги для нотаріуса щодо оформлення приміщення для зберігання документів, в тому числі й для оформлення ним власного архіву справ у спеціальному спільному архіві нотаріусів. Така практика має місце у Естонії. Як зазначала І. О. Беззуб «нотаріальною палатою Естонії придбано приміщення площею 1 тис. м² для зберігання архіву нотаріусів. Кожен нотаріус може зберігати свої архівні документи як у своєму власному архіві в офісі, так і в спільному архівному приміщенні. При цьому усі документи скануються, в паперовому вигляді залишається лише примірник нотаріального акта. Спільним архівом користується приблизно 80 % нотаріусів. В архіві працюють архіваріуси, найняті Палатою» [9, с. 20]. На нашу думку, створення такого спільного архіву є важливою соціальною гарантією, оскільки не кожний нотаріус, особливо той, який починає свою професійну кар'єру може не тільки підібрати відповідне приміщення для архіву, а й обладнати його. Безумовно на це потрібен і час, і немалі кошти. Користування таким спільним архівом нотаріусів не тільки б вирішило проблему зберігання архівних документів нотаріусів, а й вирішило б проблему некваплого пошуку приміщення для власного архіву та його належного облаштування. Тобто, ми маємо на увазі, що наявність спільного архіву нотаріусів є важливим чинником роботи нотаріуса та

його подальшого розвитку як професіонала.

Законодавством зарубіжних країн окремим нотаріусам надається певна додаткова фінансова допомога. Зокрема, надання такої допомоги передбачено законодавством Грузії для нотаріусів, які працюють у віддалених гірських районах. Окремо наголосимо на тому, що у віддалені гірські райони Грузії чи в райони, де нотаріальні послуги не є в повному обсязі доступними чи взагалі є недоступними, зазвичай направляються молоді спеціалісти нотаріуси, які щойно призначені нотаріусами на строк до трьох років. Саме для таких осіб передбачено надання додаткової фінансової допомоги, суть якої полягає у здійсненні соціальної підтримки молодих нотаріусів, які працюють в проблемних зонах Грузії. Як зазначає Н. А. Савицька, для гарантування та забезпечення рівних умов здійснення нотаріальної діяльності нотаріусам, які працюють у віддалених регіонах, Нотаріальною палатою Грузії надається систематична та належна фінансова допомога. Порядок надання відповідної підтримки визначається Нотаріальною палатою за погодженням з Міністром юстиції [2, с. 175].

Особливого значення у зарубіжних країнах приділено соціальним гарантіям у сфері освіти та професійного навчання, надання методичної допомоги нотаріусам. Як приклад, Нотаріальна палата Грузії організовує стажування кандидатів у нотаріуси, надає певну методичну допомогу нотаріусам, здійснює дії щодо підвищення кваліфікації нотаріусами та організовує залучення нотаріусів до вирішення спільних чи нагальних проблем, які виникають у роботі но-

таріату чи у процесі його функціонування. В цілому вказані гарантії є досить подібними до тих гарантій, які визначені українським законодавством та українською практикою залучення та участі нотаріусів у житті суспільства та вирішення проблем професійної освіти кожного окремого нотаріуса. У Греції нотаріальною спільнотою також значної уваги приділено професійному зростанню нотаріусів. Основними напрямками у вказаній сфері визначено розвиток та зміцнення нотаріальної служби, підвищення наукової та професійної кваліфікації нотаріусів, просування питань, пов'язаних з нотаріусами, моніторинг безперебійної роботи сервісу, професійне та наукове співробітництво з нотаріусами асоціацій інших країн, матеріальна та моральна підтримка нотаріусів на пенсії.

У грузинському законодавстві передбачено наявність спрощеної процедури допуску нотаріуса до нотаріату. Як зазначає з цього приводу К. Ф. Білько однією з особливостей грузинського нотаріату щодо умов допуску до посади нотаріуса є можливість оминати здачу професійної частини кваліфікаційного іспиту у таких випадках: 1) особа вже склала кваліфікаційний іспит на зайняття посади судді за фахом загального або цивільного та адміністративного права; 2) особа обіймала посаду судді і з моменту складання зазначеного іспиту до складання кваліфікаційного іспиту на посаду нотаріуса не пройшло більше 2 років; 3) особа вже займає посаду судді; 4) особа має академічний ступінь доктора наук або ототожненого з ним наукового ступеня за спеціальністю «Цивільне, міжнародне та приватне право» або «Цивільне процесуальне право» [10, с. 137].

Велику увагу питанню підвищення рівня професійної підготовки нотаріуса приділено й у Естонії. В цій же країні існує досить своєрідна системи бонусів за проходження навчання та підвищення рівня кваліфікації. І. О. Беззуб наголошує на обов'язковому характері підвищення професійного рівня для нотаріусів Естонії. Для цього організовано відповідну бальну систему оцінювання, суть якої зводиться до отримання певних балів за участь у семінарі (нотаріус отримує 7 балів, загалом кожен повинен набрати по 100 балів за 3 роки). Організацією підвищення рівня кваліфікації займається Нотаріальна палата, періодичність проведення семінарів – один семінар раз на місяць, крім літа. За загальним правилом присутність на семінарах не обов'язкова, проте на практиці участь є стовідсотковою. Міністерство юстиції Естонії формує графіки перевірок (зазвичай на рік перевіряються 3-5 нотаріусів), але перевірки здійснюються безпосередньо самою Нотаріальною палатою [9, с. 20].

Висновки. Як висновок зазначимо, що законодавством більшості зарубіжних країн питання соціального захисту та дотримання соціальних гарантій нотаріуса приділено досить

значної уваги, скільки вважаємо, що соціальний захист – це основа для професійної роботи нотаріуса, належного виконання ним своїх професійних обов'язків. Відзначимо, що питання соціального захисту та реалізації соціальних гарантій нотаріусів покладено на самих нотаріусів, проте для цього органами влади створюються важливі законодавчі передумови та можливість їх практичної реалізації. Фактично, виникає ситуація: нотаріус самостійно реалізовує надані йому соціальні гарантії, використовуючи при цьому законодавчі умови, створені владою. Характерною рисою досвіду зарубіжних країн є створення додаткового соціального захисту для нотаріусів шляхом створення для цього спеціальних додаткових гарантій для молодих фахівців, фахівців, які працюють у віддалених районах, неперспективних районах, створення умов не тільки для праці нотаріуса, а й його навчання, в тому числі із застосуванням певної бонусної системи оцінювання. Окремі проаналізовані аспекти соціального захисту нотаріуса, на нашу думку, могли б бути застосовані й у системі українського нотаріату, що можна здійснити саме у процесі сучасного реформування нотаріату в цілому.

Список використаних джерел

1. Науково-правовий аналіз держав-учасниць Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР) (Республіканська нотаріальна палата). URL: <http://www.notariat.kz/index.php/kz/dokumenty/stati-i-publikatsii/334-nauchno-pravovoj-analiz-sostoyaniya-notariata-i-notarialnoj-deyatelnosti-gosudarstv-uchastnikov-organizatsii-ekonomicheskogo-sotrudnichestva-i-razvitiya-oesr>
2. Савицька Н. А. Адміністративно-правові засади взаємодії нотаріату з органами виконавчої влади Грузії. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 4. С. 173–177.
3. Фінансове забезпечення діяльності нотаріату. *Щотижнева Інформаційно-правова газета. Правовий тиждень*. URL: <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=120386>

4. Бондарєва М.В. Англосаксонський нотаріат: особливості організації та функціонування. *Університетські наукові записки*, 2013. № 3-4. С. 153–159.
5. Organisation et rôle du notariat en France. Chambre des Notaires de Paris (Juin 2013). URL: www.paris.notaires.fr www.notaires.paris-idf.fr/@NotairesdeParis 24 с.
6. Справи наказного провадження мають бути передані нотаріусам. URL: https://zib.com.ua/ua/print/123014spravi_nakaznogo_provadzhennya_mozhut_peredati_notariusam.html
7. Гуледза А. Г. Нотаріальні системи сучасності: організаційно-правовий аспект. *Форум права*. 2011. № 4. С. 162–166.
8. Інститут нотаріусів у Франції. *Вісник Центру комерційного права*. 2009. № 2-3. С. 4–6. URL: http://www.commerciallaw.com.ua/attachments/105_Visnyk-2009-02_04.pdf
9. Беззуб І. О. Реформа нотаріату в Україні. Громадська думка про правотворення: *Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. Київ. 2020. № 15 (200). С. 12–21
10. Білько К. Ф. Адміністративно-правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні: дис. на здоб. наук. ступеня канд.. юрид. наук за спец. 12.00.07. Київ. 2015. 206 с.

Buhlak Olesia, PhD student at the Research Institute of Public Law

Foreign experience of legal regulation of social guarantees of notaries

The article examines the legal regulation of social guarantees of notaries in foreign countries. It is emphasized that this kind of experience is one of the promising directions for improving the social protection of notaries in national legislation, as it involves an in-depth study of the essence and types of social guarantees provided for notaries in highly developed foreign countries. Scientists are investigating the principle of quotas in the field of notary, the essence of which is to create conditions for a normal notary process and ensure the impossibility of overloading the notary. It was concluded that the remuneration of notaries in foreign countries consists of several components, and the fee for the performance of notarial acts is calculated according to a fixed scale established by the government or other authorized body. Insurance of the professional activity of a notary is provided for, which includes two main components: 1) the actual liability of the notary who committed a mistake or negligence; 2) collective responsibility of representatives of the notary, which arises in the event of the notary's inability to cover the property consequences of his mistakes. In a number of foreign countries, the existence of various types of additional assistance of notaries is foreseen, which is systematic in nature. Special importance in foreign countries is attached to social guarantees in the field of education and professional training, providing methodical assistance to notaries, their professional growth, development of professional and scientific cooperation with notary associations of other countries, etc. The provision of assistance by the state to create appropriate conditions for the development of the independence of the notary's organizational activity is also characteristic. The experience of introducing a simplified procedure for admitting a no-

tary to the notary is also interesting if the notary has an academic degree of Doctor of Sciences or an equivalent academic degree in the specialty "Civil, International and Private Law" or "Civil Procedural Law", or the person has passed the qualification exam at the judge.

Keywords: *notary public, social guarantees, social protection, legal regulation, improvement, foreign experience.*